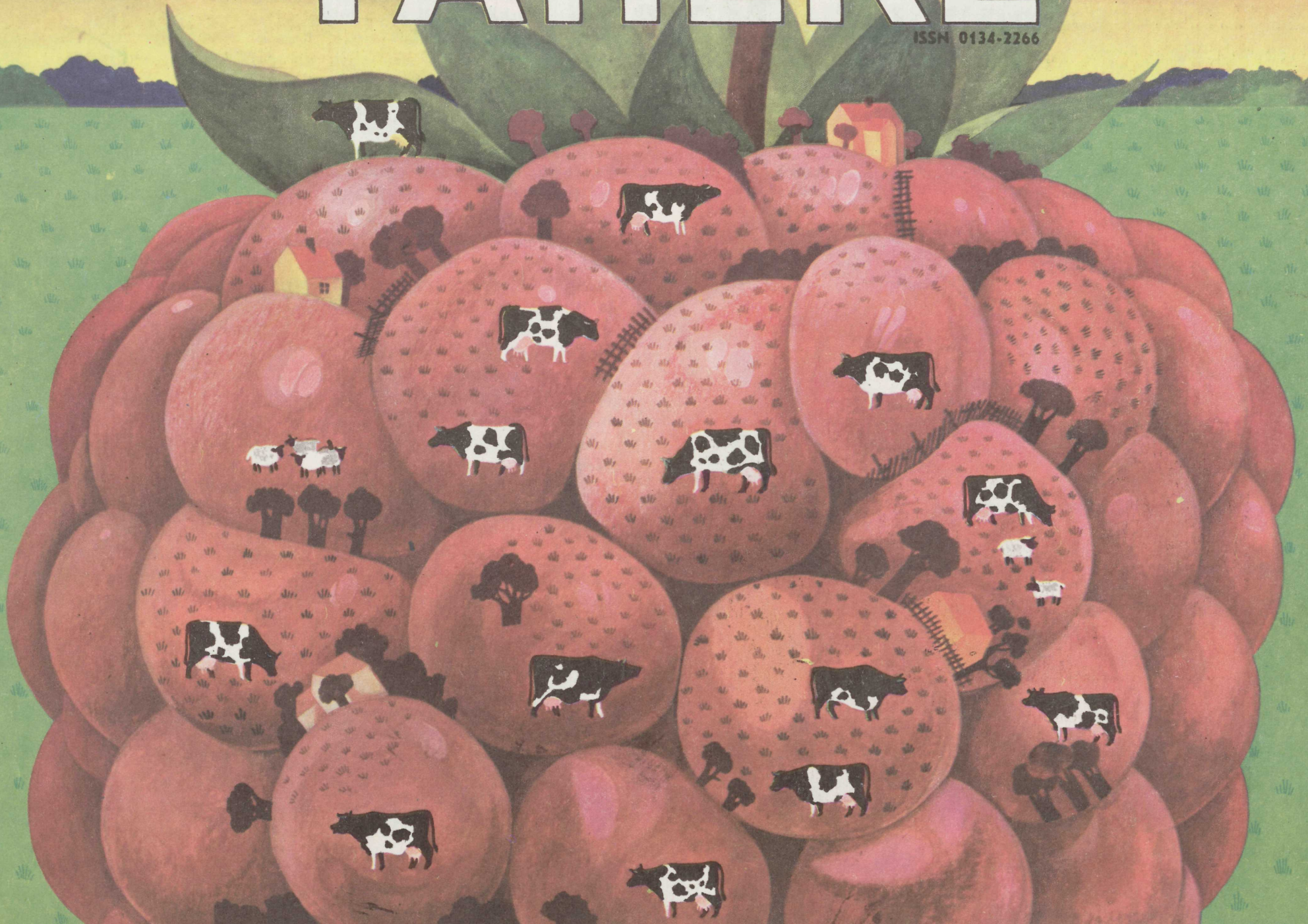

NR. 7

TĀHEKE

1984

ISSN 0134-2266

Tallinnas, üsna Raekoja lähedal, Niguliste tänav 6 asub imeline maja. Selle kõrge ja tugeva ukse kõrvale kinnitatud sildilt loed:

Laste Loomingu Maja

Need poisid, kellest fotograaf Tiit pildi tegi, on selles majas nüüd omainimesed.

Pildil: MART LAIDMETS, JUHANI HEIMONEN, NEEME ROHTJÄRV, PRIIT LEHTLAAN, RAIMO KUMMER, INDREK DITMANN ja HANNES KUNART. NEEME õpib Tallinna 20., teised Tallinna 2. Keskkoolis. Sügisel lähevad nad III klassi.

Asi sai alguse Indrekust. Tema tuli esimesel korral siia koos isaga. Maja meeldis nii, et sellest tuli kohe poistele rääkida. Indrek jutustas vanaaegsest majast, milles palju põnevaid treppe, mantelkorstnast ja näitusest, mida ta vaadanud. Järgmine külaskäik tehti juba mitmekesi.

Siin käib palju uudistajaid. Juhataja Aino Johanson otsustas: kui on oma maja, siis olgu ka omad ekskursioonijuhid. Ja need poisid olid nõus seda ametit õppima.

«Mida peab ekskursioonijuht teadma!»

«Milla maja on ehitatud, missugused laed ja seinad vanasti olid, mismoodi siis köeti,» vastasid poisid läbisegi. Muidugi ka seda, missugune näitus parasjagu üles pandud.

Näitusi on selles majas olnud mitmeid. Külastajad võisid imetleda toredaid joonistusi ja keraamilisi esemeid, nahast asju ja vaipu, kootud kindaid-salle ja puutöid. Viimane kui üks laste endi tehtud. Poistele meeldis kõige enam mänguasjade näitus. Siiani meenuvad nad põnevaid automänge ja huvitavaid käpiknukke.

«Aga mis see manteikorstnen on!» tahame teada.

Noorte ekskursioonijuhtide abiga tutvume majaga, mille vanuseks loetakse 400—500 aastat. Mantelkorstengi on sellest ajast. Allkorrusel olid köök ja kolle. Selle kohal asuvat korstnamürakat kutsutakse mantelkorstnaks, jutustavad poisid.

«Aga kuidas maja ikkagi köeti? Vahest räägite sellest,» tuletab tädi Aino poistele meelde.

«Kalorifeeriga,» ütlevad ekskursioonijuhid. «See on üks peenike värk.»

Poisid näitavad keldris asuvat kollet, kus pandi puud põlema. Selle kohal oli keris. Kerisekivid kuumenesid ja kuum õhk tõusis põrandaaukude kaudu üles. Nii saadigi toad soojaks.

Käime läbi kõik ruumid. Ekskursioonijuhid näitavad vanu palklagesid, kaminaosa, millel peremärk, soolapurustamise kivi ja aknasammast.

Hobuseraua kaunis helin kunagises voorimehe majas kuulutab ekskursiooni lõppenuks. Aitäh, poisid ja tädi Aino!

Varsti heliseb hobuseraud jälle. Algab uus ekskursioon.

Laste Loomingu Majas käisid TIIT KOHA ja ELJU MARDI

Lõbus suvi

OTT ARDER

ŠUVEL KÕIGIL LÖBU LAIALT,
KOOLILT JA KA LASTEAIALT
LAPSED ÄRA VÕETAKSE,
LINNAST VÄLJA AETAKSE.

IME KÜLL, ET VAHEL LOODUS
OLLA VÕIB NII SOE JA SOODUS.
OLE LAHKE, JOOKSE, SUPLE,
KUKERPALLITA VÕI HÜPLE.

PÄIKSELISE ILMAGA
NÄGIN OMA SILMAGA
PRUUNE LAPSI LUSTAKAID
SÕOMAS METSAS MUSTIKAID.

Suvehari

OLIVIA SAAR

KÄES JUULIKUU ON JUBA,
MAA LÖHNAB MULLAST, MEEST,
TOA TAGA ÕITSEB UBA,
TÜNN TÜHI VIHMAVEEST.

NÜÜD EMA LAMBAID NIIDAB,
VEND SÕÖDAB JÄNKUT PEOST,
TAAT KUIVA ILMA KIIDAB
JA RÄÄGIB HEINAVEOST.

KÄES SUURE SUVE HARI,
PILV VARSTI ÄIKEST TOOB,
ALL KOPLIS KIRJU KARI
NÕUD TILGATUMAKS JOOB.

Illustreerinud PRIIT PÄRN

PÄRN 84

Töomehe elu

LEELO TUNGAL

Silmapiiril

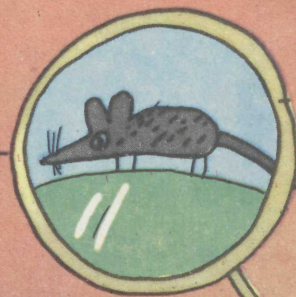
ENO RAUD

SIIS, KUI TÖÖMEES TUPPA ASTUB,
NAERAB TUBA TALLE VASTU.
UKSEHINGED RÖÖMUST KEEVAD,
UKSELINGID TERE TEEVAD.
DIIVAN KILKAB: «TULE SÜLLE!»,
PEEGEL: «VAATA OTSA MULLE!»

SIIS, KUI TÖÖMEES ASTUB KÖÖKI,
MAITSVAKS MUUTUB LIHTNE SÖÖKKI.
SUPP SEE ISE SUHU VOOLAB,
KOTLET PARAJAKS END SOOLAB,
PANNKOOK PUUDERDAB END SUHKRUS —
TÖÖMEEST TOITA ON JU UHKUS!

SIIS, KUI TÖÖMEES ÖUE LÄHEB,
SAAVAD RÖÖMSAKS TEDA NÄHES
PEENRAD, PUUD JA KURGILAVAD.
SAED TA POOLE NAERATAVAD.
REHA ÜHES LABIDAGA
OOTAB RÖÖMSA PABINAGA.

SIIS, KUI TÖÖMEES LÄHEB TUTTU,
MAGUS UNENÄGU RUTTU
HÄMARASSE TUPPA TEKIB.
TÖÖMEEST KALLISTAVAD TEKID,
HELLALT EMBAB TEDA LINA,
PADI PAITAB TÖÖKAT NINA.

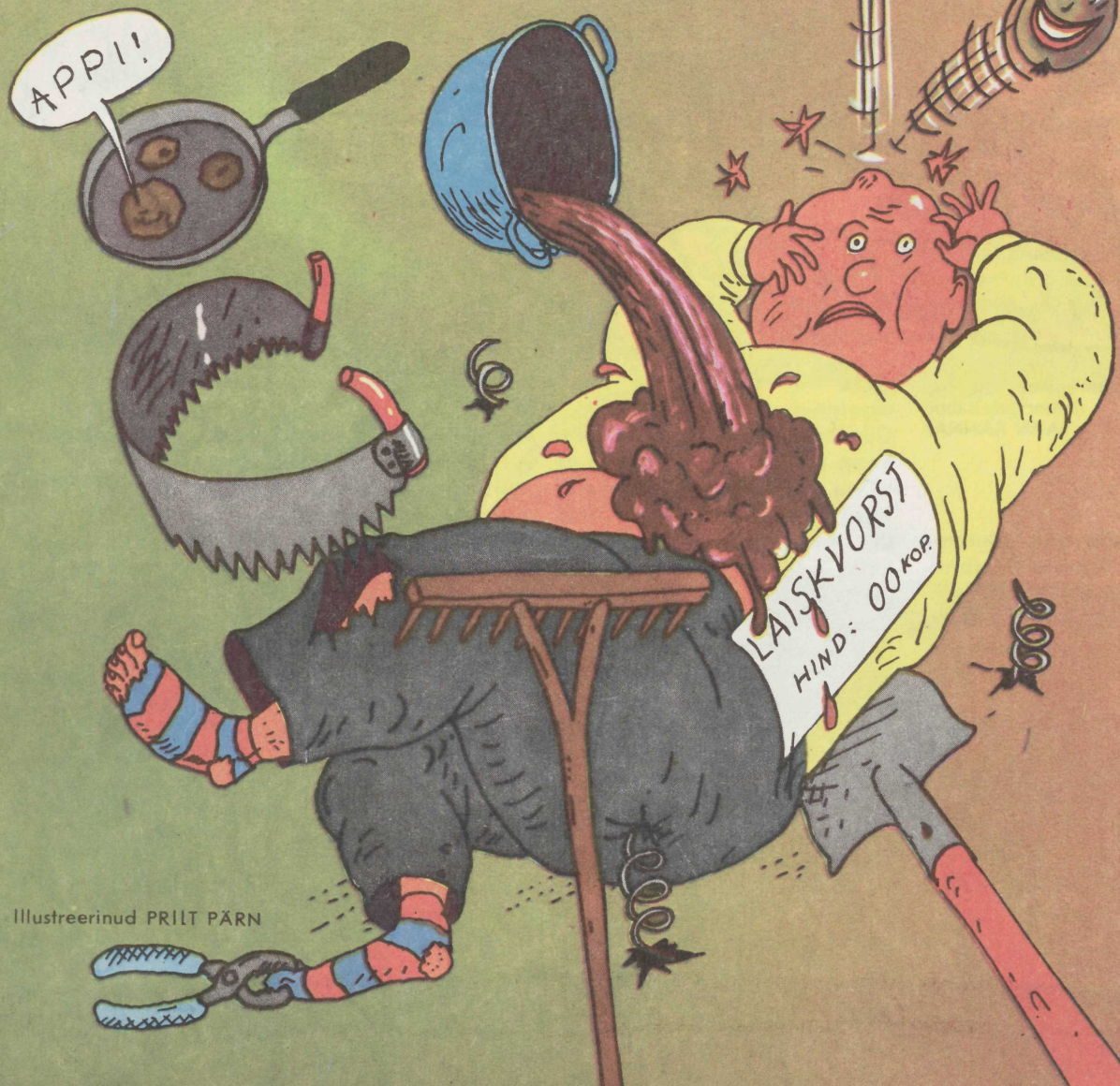

SEAL, KUS SINAB SILMAPIIR,
KÖNNIB PÖLLUL VÄIKE HIIR,
KUID NÄGEMATA JÄÄB MEIL HIIR,
SEST KAUGEL MEIST ON SILMAPIIR.

Õunapuu ja õunasuu

AIAS KASVAB ÕUNAPUU,
LAPSE PEAS ON ÕUNASUU.
TEHES TUTVUST ÕUNAPUUGA,
LAPS SÖÖB ÕUNU ÕUNASUUGA.

Illustreerinud PRIIT PÄRN

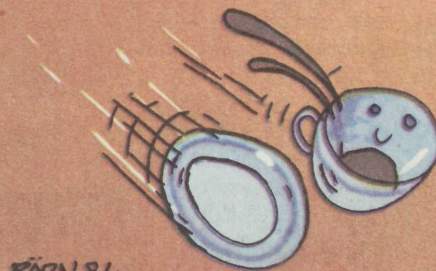
Laiskvorsti elu

SIIS, KUI LAISKVORST TUPPA ASTUB,
KRIIKSAT-KRÄÄKSAT TALLE VASTU
UKSEHINGED NURISEVAD,
UKSELINGID URISEVAD.
DIIVAN VEDRUD TURRI AJAB,
PEEGLILT TOLMU PÄHE SAJAB.

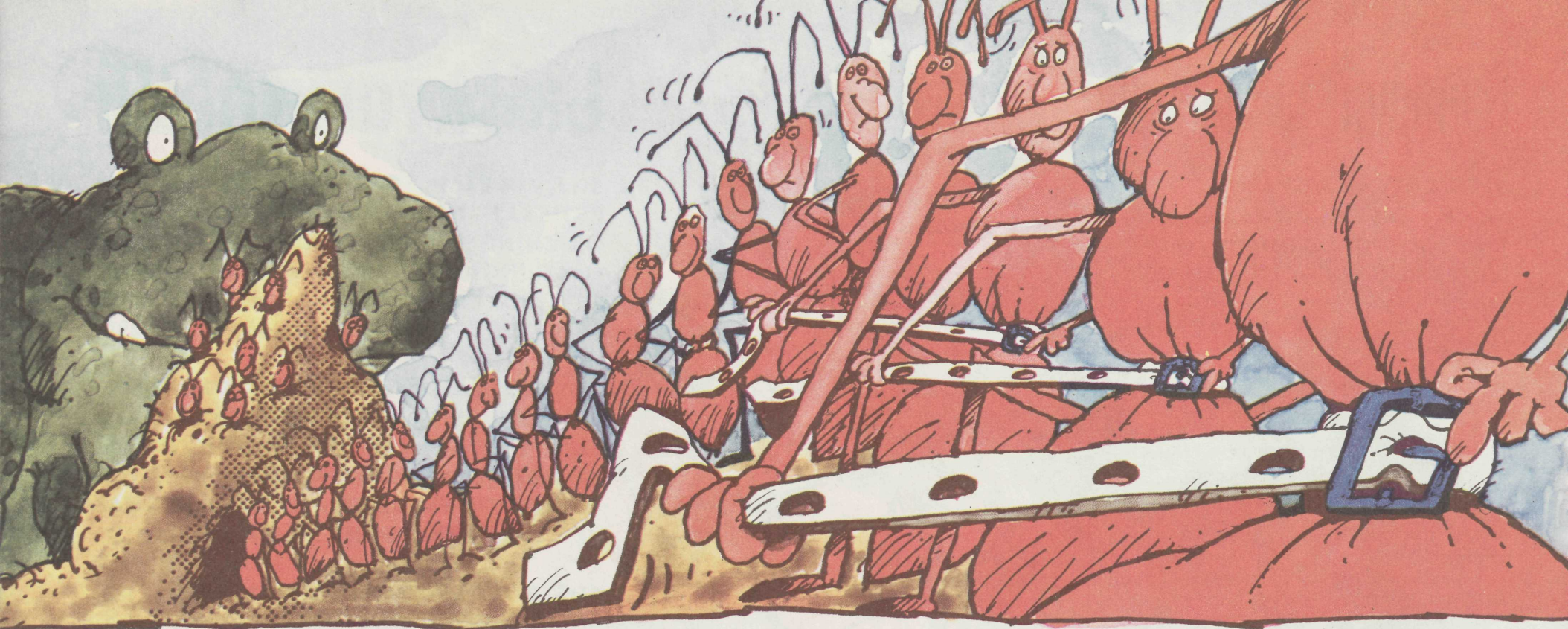
SIIS, KUI LAISKVORST ASTUB KÖÖKI,
MAITSETUKS SAAB MAGUSSÖÖKKI.
SUPP SUU KÕRVALT SÜLLE VOOLAB,
KOTLET ÜLE ENNAST SOOLAB,
PANNKOOK PRAEB END NÄTSKEKS NAHAKS —
KES SEE LAISKA TOITA TAHAKS!

SIIS, KUI LAISKVORST ÕUE LÄHEB,
VÕPATAVAD TEDA NÄHES
PEENRAD, PUUD JA AIASAMBAD.
SAAG LÕÖB PÜKSISÄARDE HAMBAD.
REHA ÜHES LABIDAGA
PAGEB HIRMUVABINAGA.

SIIS, KUI LAISKVORST LÄHEB SÄNGI,
SÄNGKI TEMAGA EI MÄNGI.
UND EI TEKI EGA TEKI,
KÜLMAD, KARETAD ON TEKID.
PÖRANDALE VAJUB LINA.
PADI TORGIB LAISKA NINA.

PÄRN 84

Ahne konn

Oiraadi muinasjutu järgi
üंबर jutustanud
JAAN RANNAP

Elas kord väikeses metsajärves konn. Ühel päeval tuli talle tuju jalutama minna. Hüppas mättalt mättale, puu juurest puu juurde, lombist lombini, kuni äkki märkas, et on ära eksinud. Vaatab paremale — võõrad paigad, vaatab vasakule — sama lugu. Ja see polnud ainuke häda. Konn, vaeseke, oli sattunud sipelgate käigurajale. Sipelgatele ei meeldinud sugugi, et konn nende tee peal ees seisab. Nad hammustasid konna kõhu alt ja selja pealt, salvasid ta kaela ja jalgu.

«Oh ma õnnetuke,» pistis konn kaeblema. «Kas teil pole piinlik! Kiusata vaest eksinut, kes pealegi hommikust saadik söömata!» Sipelgatel hakkas kangesti häbi. Nad jätsid konna sedamaid rahule. «Anna meile andeks, kallid konn,» palusid nad. «Ole meie külaline! Tule, söö meie rooga, tule, limpsi meie mett!»

Läkski konn koos kutsujatega sipelgate majja. Mis ta seal söi-jõi, kus magas, ei konn pärast mäletanud. Oli ta ju säärase vatsatäie mett kinni pistnud, et jäi sellest päris uimaseks.

Kui konn hommikul ärkas, hakkas ta koduteed otsima.

«Kes küll roniks puu otsa vaatama, kuspool mu kodu on!» palus ta sipelgaid.

Üks sipelgas ronis, nägi järve ära. Kuigi nüüd suund teada, ei söandanud konn ikkagi üksi teele minna.

«Tule mulle teejuhiks,» palus ta puu otsas käinud sipelgat.

«Kui kohale jõuame, kostitan sind hea ja paremaga.»

«Ei, nii ei lähe,» vastas sipelgas. «Teed ma võin ju sulle näidata, aga kulla tuleme kogu perega. Meie teeme tööd ühiselt, meie peame ka pidu üheskoos.»

«Aga palun!» oli konn nõus. «Tere lahkelt tulemast!»

Asufigi teele. Konn suunanäitajatega ees, pikk rodu sipelgaid järel. Järve kaldal palus konn kalleid külalisi veidi oodata. «Ujun ette, sean seal kõik peoks valmis.» Ja kadus sulpsti voogudesse.

Sipelgad jäid kaldale ootama, millal neid peole kutsutakse. Ootasid päeva, ootasid kaks, ei konna kuskil. Ootasid seitse pikka päeva, siis võttis vana sipelgaema kõnelda:

«Aitab ootamisest: Enne kõngeme nälga, kui see ahnepäits meile kosti pakub.»

Vana sipelgaema tõmbas vöö kõvemini kinni ja asus kodu poole teele. Ja kõik teised sipelgad tegid niisamuti. Seitsaadik ongi sipelgatel õige peenike piht. Nad ei ole veel tänaseni suutnud konna külalislahkusest kosuda.

Hirmulugu

TIIA TOOMET

Hirme on igasuguseid. Toahirmul on tolmuimeja jõurav hää. Nagu ahmiks hiigellohe kõike ettesattuvat oma päratusse kurku. Toahirmu eest pageb Kaur kööki ja tõmbab ukse enda järelt kõvasti kinni.

Õuehirmul on naabrite krantsi pikk roosa keel ja teravad valged hambad. Nagu tahaks kuri hunt lapsi nahka pista. Õuehirmu eest põgeneb Kaur kodutrepile ja vajutab mitu korda kellanuppu.

Õhtuhirmu eest ei saa aga Kaur kuhugi põgeneda. Õhtuhirm hiilib välja ema öökapi alt, siis kui Kaur on juba pestud ja voodis teki all. Kaur saab ainult ema appi hüüda ja seda ta teebki. Ema tuleb ja paneb laetule põlema. Ema toob harja ja pühib öökapi aluse puhtaks. Öökapi alt tulevad välja üks kommpaber, üks nõop ja üks juuksenõel. Ema nihutab öökapi paigast ära. Kaur näeb: öökapi all ei ole kedagi. Aga kui ema ära läheb, on ta jälle seal.

«Kes?» küsib ema.

«Selle pildiraamatu kolli moodi,» ütleb Kaur.

«Kus!» küsib ema.

«Vaata ise,» näitab Kaur käega.

Ema vaatab veel kord. Ema vaatab väga tähelepanelikult. Tuba on hämar ja kapialune mustendab. Ja nüüd lõpuks ema näeb. Tõepoolest: kapi alt ronib välja kole must koll, silmad hiilgamas peas, pikk karvane saba lohisemas jalgade vahel. Koll istub põrandale maha, põntsab

sabaga ja vaatab emale väljakutsuvalt otsa.

Ema muutub tõsiseks ja jääb mõttesse.

«Kolli ei tohi karta,» ütleb ta siis Kaurile. «Kui kolli ei karda, siis kolli ei olegi.»

Ema sõnade peale tõmbab koll saba jalgade vahele ja vudib kapialuse poole, pisike nagu hiireke.

«Mina küll kardan kolli,» ütleb Kaur.

Koll jääb korrapealt seisma ja ajab end puhevile. Nüüd on ta suur nagu elevant. Hädavaevu mahub veel tuppa.

«Kui sa kolli kardad, siis aitab ainult üks asi,» ütleb ema. «Tuleb silmad kõvasti kinni panna. Siis läheb koll ära.»

«Kust sa tead?» küsib Kaur.

«Lapsena kartsin mina ka kolli,» ütleb ema. «Minu voodi vastas oli pime nurk. Seal nurgas nägin ma hämaruses kolle ja päkapikke ja nõiamoore. Et neist pääseda, pigistasingi ma silmad kinni.»

«Ja kas nad läksid siis ära?» tõuseb Kaur istukile.

«Läksid ära ega ole siia maani tagasi tulnud,» ütleb ema. «Aga silmad peab kinni panema kohe, kui voodisse lähed, ja piiluda ei tohi.»

«Kas teki võib üle pea tõmmata!» küsib Kaur.

«Tõmba peale, kui see sind aitab,» lubab ema.

«Ma siis tõmban,» ütleb Kaur. Ta poeb peadpidi teki alla.

«Kas silmad on kinni?» küsib ema.

«On küll,» vastab Kaur. «Kas koll on ära läinud!»

Ema vaatab tühja tuba.

«Kollist pole enam jälgegi,» ütleb ta. «Jää nüüd ilusasti magama. Head ööd!»

«Head ööd!» kostab teki alt vastu.

Illustreerinud HILLAR METS

Tuuleveski laul

HARRI JÖGISALU
LEMBIT TIHKAN

Väljamäel kivise ja kadakase rannakarjamaa ääres seisis kõrgel alusel väike tuulik. Merelt tulevad iilid panid veski-tiivad ringi käima, nii et need aina tõusid ja vajusid ning laulu lasksid:

«Uht-tsaah-tsaah,
uht-tsaah-tsaah!»

Ega tiivad üksi ringi käinud, need panid ka kivid ringi jooksmas ja vilja jahvatama ning tiivadega seltsis mürinal laulma. Möldriks oli tuuliku peal Mats. Matsile meeldis kangesti veski laulu kuulata. Ta pani laulule omast peast sõnu juurde ja jorutas veskile kaasa:

«Uht-tsaah-tsaah, uht-tsaah-tsaah!»

Tõsta kotti ja võta matti!

Võta matti ja tõsta kotti!

Uht-tsaah-tsaah, uht-tsaah-tsaah!»

Miks ka ei pidanud niisugune laul Matsile meele järgi olema, kui ta oli möldriametiga rikkaks meheks saanud, priskeks ning ümmarguseks läinud, salved mati haaval rukist ja nisu täis korjanud — kõik puhas leivavili — oli süüa ja juua.

Heal aastal, kui rahval oli tublisti vilja, ootas veskiliste voor nii päevad kui ööd jahvatusjärge. Matsil polnud muud, kui tõstis kotti ja võttis matti. Ega ta ise tõstnud. Vints taris tuule jõul kotid üles veskilaele. Matti võttis Mats küll oma käega — iga kolusse lastud koti ja sekikese pealt mõõtis välja veski jao.

Tuult oli ja jahvatusest puudust ei tulnud. Mats ei andnud veskile õöl ega päeval rahu. Tiivad vehklesid, suur veoratas üleval katuse all käis kägisedes ringi, värtnad vurasid, kivid mürisesid, tuline ja lõhnav jahu jooksis sahinah kottidesse. Mats valvas üleval kolu juures ja hõikas:

Võisaialill

ILMAR TRULL

Ükskord võilill
KELLEGA?
Ikka saialillega

nuputasid välja
MILLE?
Mõistagi võisaialille.

Ainult kes küll hakkaks
MILLEKS?
Kes küll hakkaks juustulilleks!

«Loomajahu alt ära, leivavili tuleb!» või koputas:

«Odrad tulevad, nisujahu alt ära!»

Kuni kivid järjekordset kolutäit jahvatasid, võis mölder viljakoti najal silma kinni lasta. Ei olnud paremat uinutajat kui veski laul:

«Uht-tsaah-tsaah!

Uht-tsaah-tsaah!»

Ühel ööl, Mats just suigatas püstijala peal, kui kuulis veski laulus võõrast sõna: «Uht-tsaah-tsaah, lombak!

Uht-tsaah-tsaah, lombak!»

«Mis lombak!» lõi Mats silmad lahti. Arvas, et oli und näinud. Aga ei, tuulik laulis ilmsi ka — lombak! lombak! Jahvatas endist viisi, aga laulis lombakut.

«Kae nalja, mis ütleb,» mühatas Mats. «Mis sa puksud! Kust sa selle lombaka võtad!»

Aga veski ajas omasoodu, ikka:

«Uht-tsaah-tsaah, lombak!

Uht-tsaah-tsaah, lombak!

Tõsta kotti, lombak!

Võta matti, lombak!

Uht-tsaah-tsaah, lombak!»

Mats torises vastu:

«Keda sa sedasi söimad! Kes su lombak on!»

Ega pikka aega läinudki, kui veski ühel päeval kõva mürtsatusega välja põrutas, kes lombak on. Veskilised kuulsid ka:

«Mats lombak! Mats lombak!»

Tusti- ja tolmupilv lõi veski pimedaks, möldrile sadas rattahambaid ning värtnapulki kaela, kivid jäid mürtsatades seisma. Ühe pauguga oli ratas hammastest lage, värklil pulgad läinud. Veski rappus, justkui tahtnuks puki otsast lendu tõusta. Tuuliku tiivad, neil polnud enam kivide vedu järel, käisid nii kähku ringi, et vantegi ei jõudnud lugeda. Kartsad ja tuulelauad ähvardasid laiali lennata.

Mats ise oli esimesena uksest väljas ja tuli nagu kera trepist alla. Külamehed katsusid, kuidas oma hirmu täis hobustega veski alt eemale said.

Kes Matsi õnnetust pealt nägid või sellest küla pealt kuulsid, vangutasid päid ning ütlesid:

«Jaa-ah! Seda, millal noor hobune või tuuleveski hooletu mehe käest lõhkuma läheb, ei oska keegi ette arvata.»

Pildistanud HENDRIK RELVE

Põdrakanep

Põdrakanep hakkas õitsema juuni lõpus ja õitseb septembrini välja. Õitsemise kõrghooaeg on aga tuleval kuul, augustis. Põdrakanep kasvab kõrgeks, vahel poolteist meetrit. Ühe varre otsas on terve kobar lillakaspunaseid õisi. Ja tihtipeale kasvavad varred nii tihedalt, et kaugemalt vaadates ei paistagi muud kui vaid punav õiteväli. Alatihti võib põdrakanepit kohata jäätmaadel või tee ääres, kuid kõige rohkem raiesmikel.

Metsaraiel tekkinud välule jõuavad põdrakanepi seemned enamasti tuulega. Nagu suletupsud heljuvad üksteise külge klammerdunud seemned puntidena õhus ja maanduvad teinekord kilomeetrite kaugusele. Mõnikord võib seda taime näha sirgumas vanal müüriharjal või majakatusel. Need taimed aga, mis satuvad soodsasse kasvupaika, hakka-

vad järgnevalt aastail levima ka juurevõsundite abil. Põdrakanepil on maa all nähtamatu väli — juurevõrgustik. Kuna kasvupaik on tihti liivakal või turbasel maal, saab juuri üsna kergesti kätte. Lugesin raamatust, et need kõlbavad toorelt süüa ja olla koguni magusad. Peenemad juured olid tõesti veidi magusad. Aga üldiselt jäi sellest natuke vintskest toidust suhu mõru maik. Kui juuri keeta, siis kibekas maik kaob. Neist saab toitvat jahu, millest annab küpsetada päris maitsvat kakku. Põdrakanepit on hästi mitut moodi kasutama õpitud. Noori kevadisi võrseid ja lehti tarvitatakse vitamiinirikka salatiks ning varsi nõõri punumiseks. Põdrakanepist peavad väga lugu mesinikud. Sada korda sada meetriselt õitsvalt maatükilt võivad mesilased koguda kuni tonni nektarit. Ammu ja laialdaselt kuu-

lus on põdrakanepi lehtedest tee. Enne õitsemist korjatud lehed annavad maailmakuulsale hiina tee sarnase joogi. Seda teed on minevikus hinnanud mitmed Põhja-Euroopa ja -Aasia rahvad. Praegu põdrakanepitee nii hinnas kaup pole. Kuid päris ära unustada põdrakanepit ka ei maksaks.

Kui õitsvat põdrakanepit hoolega jälgida, ilmneb, et õied ühel varrel puhkevad järk-järgult. Õitsemine kulgeb alt üles. Osal õitekobarast punetab alumine osa ning ülemine alles rohetab. Teistel punetab tipp, alumises osas aga valmivad juba hallides udemeis seemned. Seda silmitsedes mõtlen ikka, et põdrakanep on kui suve lõppu kuulutatav säraküünel. Kui see alt üles lõpuni tuhkhalliks on põlenud, lõpeb ka suvi.

HENDRIK RELVE

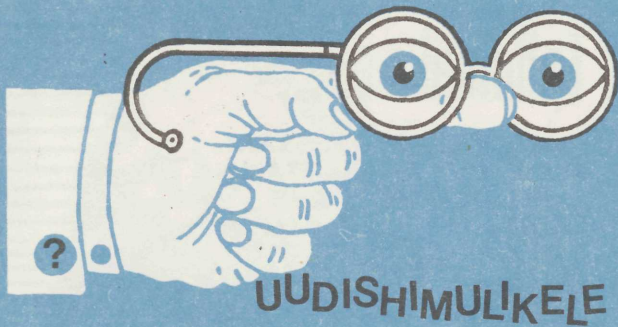
KUIDAS TEHAKSE PÕLVIKUID!

Ilusad punased põlvikud on forgatud metalljalgade otsa, pöiad ülespidi. «Jalad» liiguvad sirges rivis masinasse sisse ja söidavad nii ka välja. Seal neid aurutatakse ja vormitakse ja nii saavad põlvikud kena väljanägemise. Ega ainult põlvikud. Siin, tekstiilivabrikus «Punane Koit», kootakse kogu perele. Sinule puuvillaseid põlvikuid ja sukkpükse; emale elastik- ja kapronsukki; isale sokke ja põlvikuid.

Kuduja jälgib korraka mitut masinat: et lõng ei katkeks, et masin ei tõrguks. Laste sukkpüksid tulevad kudumismasinast, pöidapidi koos, pika kangana lausa ühes jorus. Pärast tuleb need üksteisest lahti lõigata, siis keskele kumm sisse ajada ja... muidugi värvida. Põlvikud ja sukkpüksid on punased, sinised, kollased, hallid või pruunid alles siis, kui neid vormitakse, pakitakse ja kauplusesse teele saadetakse. Puuvillane ja enamasti ka elastiklõng, mida «Punane Koit» saab, on valge. Kudumis- ja õmblustsehhis pole muud värvi palju nähagi. Juba valmiskootud sukki-sokke aga värvitakse suurtes kottides. Muidu võib paariline kergesti kaduma minna, suuremad ja väiksemad numbrid läheksid segamini. Igal kotil on kirjas, mitu paari täpselt koti sees on ja mis värvi kotitais tuleb värvida.

«Punase Koidu» pressmustriga lastepõlvikud on kenamad ja vastupidavamad kui endised, mis hästi jalas ei tahtnud seista.

Et uued on paremad, seda on kindlasti märganud sinu ema ja küllap sa isegi. Uusi aitavad kududa uued masinad. Eksperimentaaltehhis — seal, kus uut toodangut kavandatakse ja katsetatakse, mõeldakse juba triibulistele ning värvilise mustri lastepõlvikutele.

UUDISHIMULKELE

KUI VANA ON KLAVERI!

Esimese klaveri valmistas 1711. aastal, 273 aastat tagasi, Firenze muusikamuuseumi valvur B. Cristofori. Ta ehitas klaverit palju aastaid. Lõpuks leidis ta, et keeltele peavad lööma haamrikesed. Tugev sõrmelöök klahville toob esile tugeva, nõrk löök aga õrna hell.

KUIDAS ÕPITI SAVINÕUSID VALMISTAMA!

Tõenäoliselt olid esimesed inimese valmistatud nõud kõrkjatest või puukoordest punutud korvid. Mõnda neist määriti saviga. Nii muutus nõu tugevamaks ja pidas paremini vett. Oli suur õnnetus, kui selline nõu juhtus tulle kukkuma. Õllatuseks ei juhtunud aga nõuga midagi halba: see pidas hoopis paremini vett ja oli kõvem. Leiti, et selline savi muutus on kasulik ning hakati nõusid ise tulle panema.

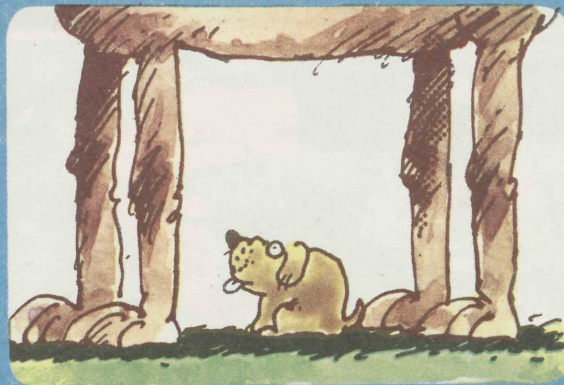
KUS EHITATI ESIMENE LAEV!

Vanimad meresõitjad olid Vaikse ookeani saartel elavad polüneeslased. Nad ületasid oma väikeste laevadega pikki vahemaid. Nemad võtsid esmakordselt kasutusele kataraan-tüüpi laevad — kahe omavahel ühendatud kerega laevad. Kuid polüneeslaste laevaehitusest teatakse vähe.

Rohkem andmeid on Egiptuse meresõitjatest. Egiptus on puuvaene maa. Seepärast polnud neil ka puutüvedest õnestatud laevu. Vanemal ajal kasutati seal roost punutud paate, hiljem ehitati laevad laudadest.

Rooma kaubalaevadel võeti esimesena kasutusele kinnised eluruumid — kajutid — reisijatele ja laeva juhtkonnale.

Auru jõul hakkas laev sõitma alles möödunud sajandil.

MISSUGUNE KOER ON KÕIGE SUUREM!

Koerte kõrgust mõõdetakse maast turjani (seljani). Kõige kõrgem koer on dogi. Tema kõrgus ulatub 72 sentimeetrist 1 meetri ja 10 sentimeetrini.

Kõige raskem koer on bernhardiin. Ta kaalub 70—80 kg, kuid on olnud ka üle 100 kg kaaluvaid bernhardiine.

Väike koer on pekingi paleekoer. Tema turja kõrgus ulatub 15—25 sentimeetrini, kaal poolteisest kilost kuue kiloni. Kõige väiksem koer on Jaapanist pärit chihuahua (loe: tšihuahua). Tema kõrgus on 16—20 cm, kaal 125 grammist 2 kiloni.

KUI PALJU KILOMETREID INIMENE ELU JOOKSUL KÖNNIB!

Iga inimene teeb ühe päeva jooksul ligi kaks-kümmend tuhat sammu. Aastaga koguneb samme ligi seitse miljonit. Seitsmekümne aasta jooksul astub inimene peaaegu viissada miljonit sammu, läbides 384 tuhat 400 kilomeetrit. See on võrdne vahemaa Maalt Kuuni.

Illustreerinud HILLAR METS

KUIDAS TÖÖTAVAD AUTO PIDURID!

Küllap oled vaadanud jalgratta käsipidurit. Kummist klotsid surutakse vastu ratas nii tugevasti, et ratas peatub. Autopidurid töötavad samal põhimõttel.

Autopidurid koosnevad kahest osast: piduri-ajamist ja pidurimehhanismist. Ajam paneb mehhanismi tööle siis, kui autojuht vajutab käsi- või jalgpidurile. Pidurdusmehhanismid paiknevad kõigi rataste juures. Pidurdus tekib sellest, et piduriklotsid surutakse tugevasti vastu ratta pöörlevat osa.

Pidurdamine toimub kiiremini siis, kui piduriklotsid on kulumata, karedad ja pidurile vajutus tugev. Aeglasemalt liikuvat sõidukit on kergem peatada kui kihutavat autot.

Meie Proua

TARGA NÄOGA ARMSA KOERA
ISA-EMA MEILE TÖID.
VAATAD TEDA, SIIS VAID NAERA —
PAREMAT KAS TAHTA VÖID.

TA ON PUUDEL, PÄRIS PUUDEL —
PRAEGU PUUDLID HINNAS JUST.
RÖÖMUS SÄRA SILMIL, SUUDEL —
MEILE MEELDIB KUTSU MUST.

TALLE NIMEKS PANDI PROUA,
SEST ON VÄGA MUGAV TA.
SABA TEEB TAL TOUA-TOUA,
PRAEGU KÕRYA SÜGAB TA.

KUI ME KUTSU ÄRA VÄSIB,
SAAPALE SIIS HEIDAB TA.
HÜPPAB VASTU, LAKUB KÄSI.
KONTE KAPPI PEIDAB KA.

PIIMA ÜLDSE TA EI TAHA,
LIMPSIB AINULT PALJAST YETT.
NIUTSUB MEILE: «PIIM ON PAHA
NAGU HIRMUS KAELAKETT.»

MAARJA KANGRO,
Ruila 8-kl. Kooli
III klassi õpilane

Lõoke

LÕOKE, LÕOKE, KALLIS LIND,
MIKS LÄHEDALT EI NÄE MA SIND!
LENDAD SINITAEVAS ALL,
KUID SU PESA MADALAL.
POEGI SUL ON NELI-VIIS.
LAULMA ÕPETAD NEID SIIS.
KUULAN SINU LAULU MA
VÄGA RÖÖMSA MEELEGA.
HOMMIKUL, KUI ÄRKAN MA,
TERVITAD MIND LAULUGA.

LEA PAU,
Väluste Algkooli
II klassi õpilane

Postipaun

Tallinnal on...

TALLINNAL ON OMA LAHT,
MILLE VESI KUI KRISTALL.
LAHESOPIS PÄEVI TAME
KODULINNA KÜLJE ALL.

TALLINNAL ON OMA TAEVAS,
SINITAEVAS JUSTKUI TEEMANT.
LÄHEDALT ON TAEVAS KENA,
VEELGI KENAM PAISTAB EEMALT.

TALLINNAL ON OMA PÄIKE,
KULLAKERA TAEVATEEL,
SEDA KULDA KIRSTU PANNA
POLE SAANUD KEEGI VEEL.

MARIA HERODES,
Tallinna 13. Keskkooli
IIIa klassi õpilane

«Sõbratarid» — joonistanud PILLE PARDER Räpinast.

«Emal abiks» — joonistanud AVE PIRN Tamsalust.

«Isa töö» — joonistanud JANNE-RIIN PIRN Pärnust.

Laagris

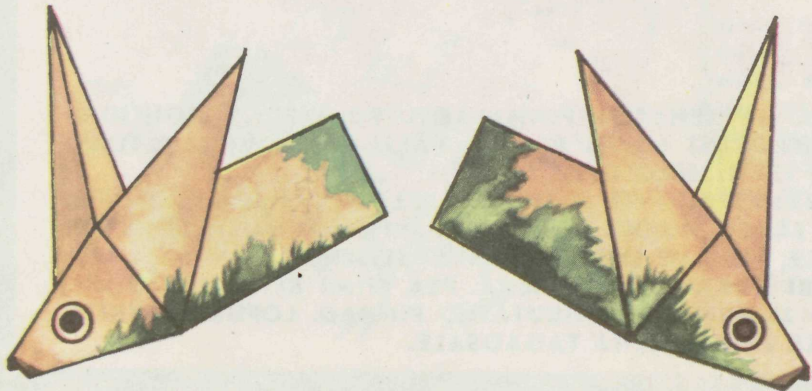
KUI SOOJALT PAISTIS PÄIKE,
SIIS KÕIK, NII SUUR KUI VÄIKE,
ALL MERERANNAS LIIVA PEAL
END PÄEVITASID PRUUNIKS SEAL.

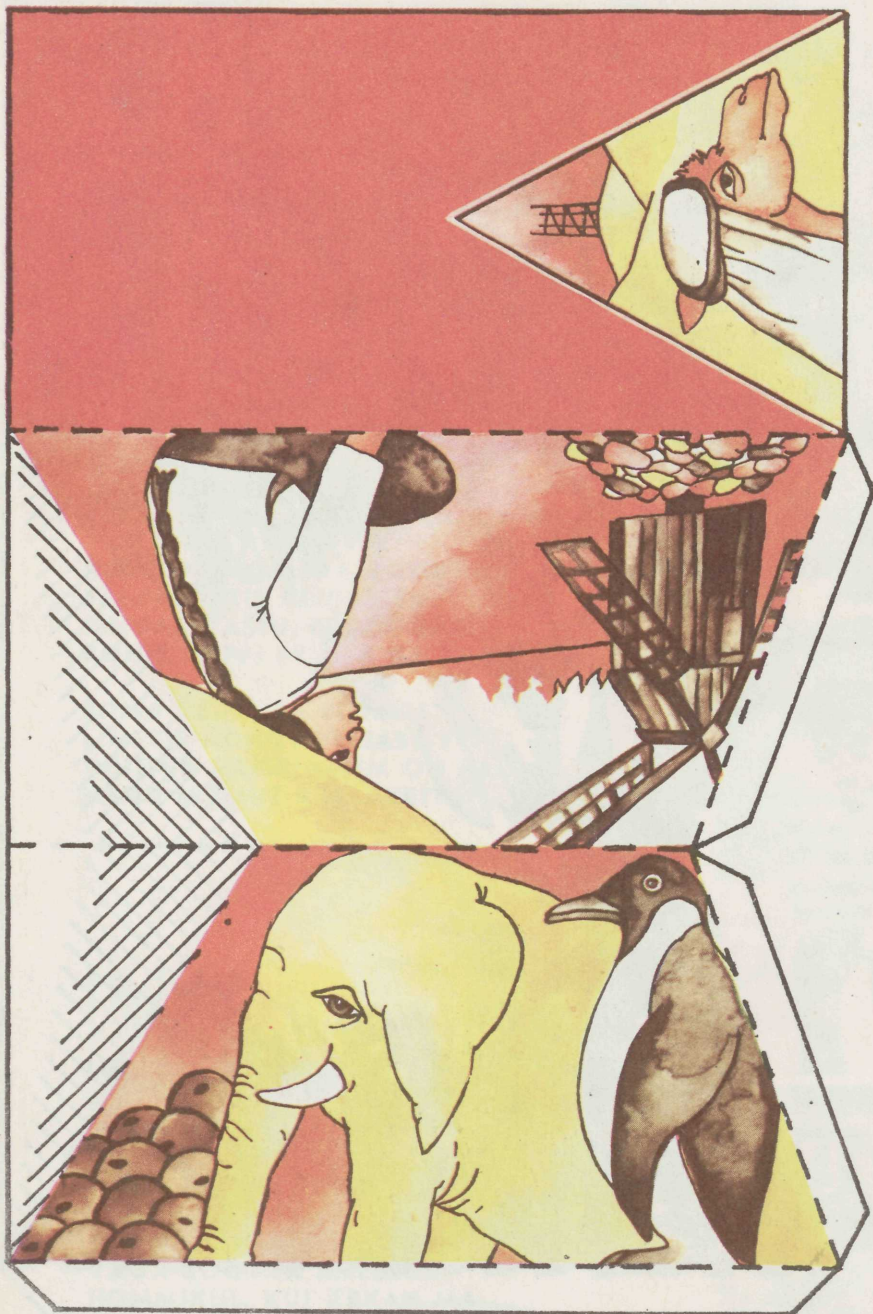
KUI ÜHEL PÄEVAL VIHMASADU
ALL TEE PEAL LOOKLES NAGU MADU,
SIIS LAPSED KLUBIS DISKOT TEGID,
SEST PÄEVAPLAAN KÕIK OLII SEGI.

ME RÜHM KÄIS METSAS MATKAMAS.
MEIL KAASAS KOTID VATSAKAD.
ME TELGIS ÕÖBISIME KA.
KOKK LÖKKEL TOITU KÜPSETAS.

MA ALGUL LAAGRIT KARTSIN VÄGA,
KUID HILJEM POLNUD ÜLDSE VIGA.
KA ÕDE-VENDA ON MUL SIIN —
MEID EMA VARSTI KOJU VIIB.

6-aastane ALLIKI KRUBERG Narvast

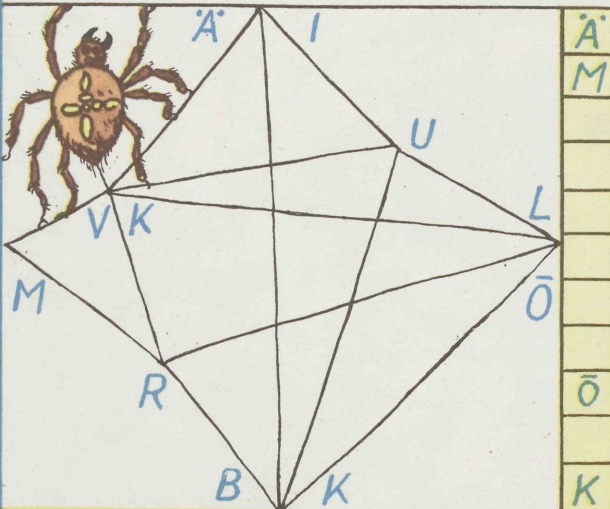
Jänes

LÕIKA JÄNESE PEA- JA KEHAOSA PINNALAOTUSED MÕÖDA KONTOUR-
 JOONI VÄLJA. KEHAOSAST LÕIKA ERALDI VÄLJA KOLMNURKNE TÜKK.
 KÕRYADE VAHELE TEE SISSELÕIGE.

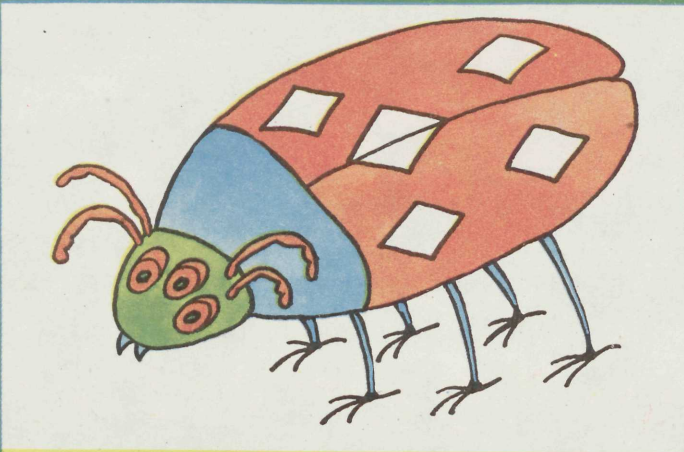
VALI, MISSUGUSE JÄNESE SOOVID TEHA. SEEJÄREL VOLDI PINNALAOTUSED
 PUNKTIIRJOONTE JÄRGI KOKKU. TEE SEDA NII, ET MUST PUNKTIIR
 JÄÄKS VÄLJAPOOLE, PUNANE (VÕI ROHELINE) SISSEPOOLE.

KÕIGEPEALT KLEEBI KOKKU JÄNESE KEHA. PEA LIIMI KEHA KÜLGE NII,
 ET ÜHENDAD PEA- JA KEHAOSA VIIRUTATUD PINNAD. LÕPUKS KINNITA
 KOLMNURKNE TÜKK JÄNESE KEHA TAGAOSALE.

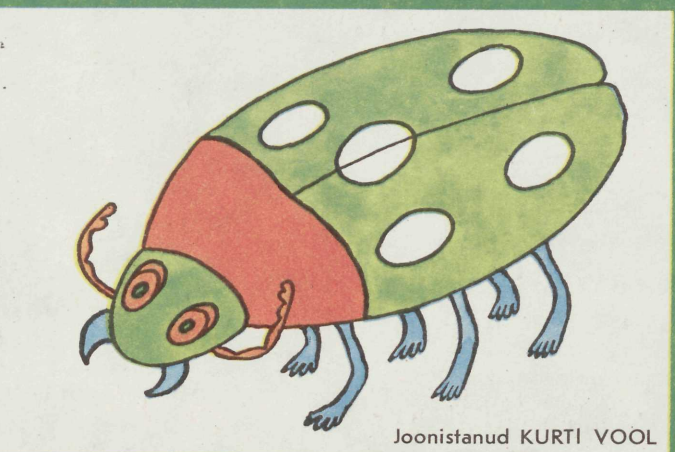
PANE NIIDI KINNITUSKOHTADE JUURES OLEVAD TÄHEDED KUDUMISE JÄRJEKORRAS RUUTUDESSE. ÄMBLIK ALUSTAS KUDUMIST Ä TÄHE JUUREST.

HERILANE TEATAB OMA LEIUST TANTSUGA. MIDA TA LEIDIS!

LEIA VÄHEMALT 7 SARNASUST JA 7 ERINEVUST NENDE MARDIKATE VAHEL. (NÄITEKS: JALGADE ÜHESUGUNE ARV ON SARNASUS, TEISTMOODI KUJU ERINEVUS.)

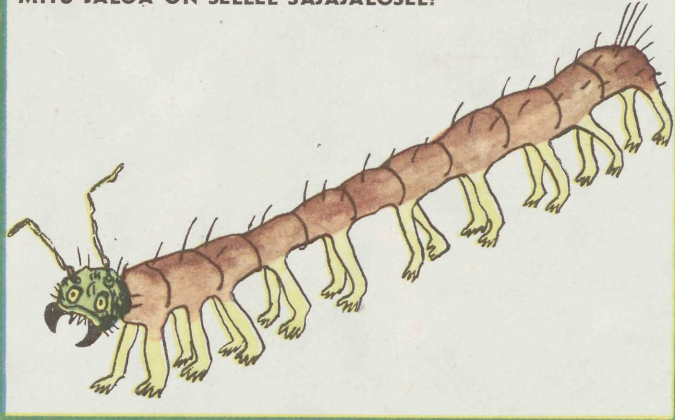

Joonistanud KURTI VOOL

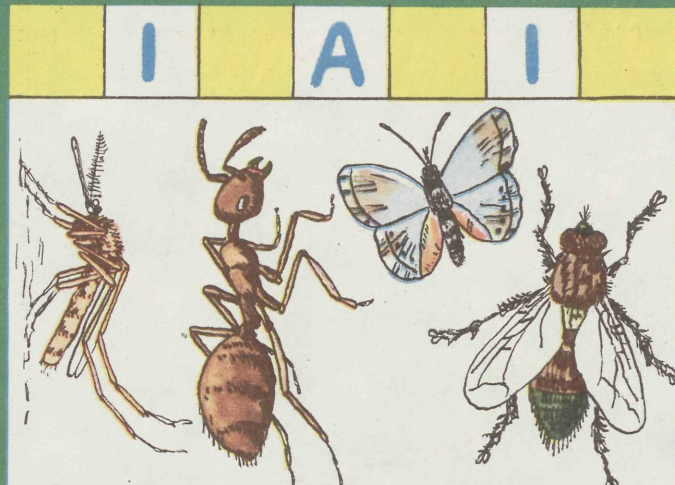
КЕС ОН НЕЕД КАХJУЛІКУД ПУТUKAD!

КЕС ОН НЕЕД КАХJУЛІКУД ПУТUKAD!

MITU JALGA ON SELLEL SAJAJALGSEL!

KIRJUTA RUUTUDESSE PILDIL OLEVATE PUTUKATE NIMEDE ESITÄHEDED. SAAD TEADA LOOMA, KES SÖÖB PUTUKAID.

ELKNÜ Keskkomitee ja ENSV Pioneerorganisatsiooni Nõukogu lasteajakiri «Täheke» nr. 7 1984. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Kotkas, E. Mard, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mard 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496.

Laduda antud 31. 05. 1984. Trükkida antud 26. 06. 1984. Trükitarv 70 200. Otsesepaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,91. Tingvõrdmõõmsaid 8,0. MB-05763. Tellimise nr. 2071. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkikoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel JAAN TAMMSAARE joonistus «Vaarikad piimaga».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090, Пярну маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200107, Пярну маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 70 200. Заказ 2071.

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

Juuli

LEELO TUNGAL

MAASIKATEST, VAARIKATEST
KEEDISEID TEEB TÄDI JUULI,
ÜHTELUGU VAARITADES
MOOSIVAHUST VÖRU HUULIL.

MEE- JA MARJALÖHNA ÕHKUB
TÄDI JUULI KIRJUST KLEIDIST.
MIKS TA TÕSINES, KUI ÕHTUL
PUU ALT PURAVIKU LEIDIS?

MITU TUNDI MÖTLIK OLI,
LAUSUS, SILMITSEDES KAUGUST:
«HOMMIKUKS MA ÄRA KOLIN —
HOMME SAABUB ONU AUGUST!»